

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2023 m. liepos 10 d.
(OR. en)

11695/23

Tarpinstitucinės bylos:
2023/0228(COD)
2023/0227(COD)

AGRI 388
AGRILEG 130
SEMENCES 32
PHYTOSAN 44
FORETS 84
CODEC 1336
IA 176

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2023 m. liepos 6 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	SWD(2023) 415 final
Dalykas:	KOMISIJS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS POVEIKIO VERTINIMO ATASKAITOS SANTRAUKA <i>pridedamas prie dokumento</i> Pasiūlymas EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS dėl augalų dauginamosios medžiagos gamybos ir prekybos Sąjungoje, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (ES) 2016/2031, 2017/625 ir 2018/848 ir panaikinamos Tarybos direktyvos 66/401/EEB, 66/402/EEB, 68/193/EEB, 2002/53/EB, 2002/54/EB, 2002/55/EB, 2002/56/EB, 2002/57/EB, 2008/72/EB ir 2008/90/EB (Augalų dauginamosios medžiagos reglamentas) ir Pasiūlymas EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS dėl miško dauginamosios medžiagos gamybos ir prekybos, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (ES) 2016/2031 ir 2017/625 ir panaikinama Tarybos direktyva 1999/105/EB (Miško dauginamosios medžiagos reglamentas)

Delegacijoms pridedamas dokumentas SWD(2023) 415 final.

Pridedama: SWD(2023) 415 final

Briuselis, 2023 07 05
SWD(2023) 415 final

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS
POVEIKIO VERTINIMO ATASKAITOS SANTRAUKA

[...]

pridedamas prie dokumento

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS
dėl augalų dauginamosios medžiagos gamybos ir prekybos Sąjungoje, kuriuo iš dalies
keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (ES) 2016/2031,
2017/625 ir 2018/848 ir panaikinamos Tarybos direktyvos 66/401/EEB, 66/402/EEB,
68/193/EEB, 2002/53/EB, 2002/54/EB, 2002/55/EB, 2002/56/EB, 2002/57/EB, 2008/72/EB
ir 2008/90/EB (Augalų dauginamosios medžiagos reglamentas)

ir

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS
dėl miško dauginamosios medžiagos gamybos ir prekybos, kuriuo iš dalies keičiami
Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (ES) 2016/2031 ir 2017/625 ir panaikinama
Tarybos direktyva 1999/105/EB (Miško dauginamosios medžiagos reglamentas)

{COM(2023) 414 final} - {SEC(2023) 414 final} - {SWD(2023) 410 final} -
{SWD(2023) 414 final}

1. Būtinybė imtis veiksmų

Kokia tai problema ir kodėl ji yra ES masto?

Nuo 1966 m. taikomi ES teisės aktai dėl prekybos augalų ir miško dauginamąja medžiaga (ADM ir MDM). Vėlesni pakeitimai lėmė sudėtingą teisinę sistemą, kuri nėra visiškai suderinta su glaudžiai susijusiomis politikos sritimis (augalų sveikatos, oficialios kontrolės ir ekologinės gamybos). Esant daug galimybių aiškinti teisės aktų aspektus, jie valstybėse narėse įgyvendinami skirtingai, todėl veiklos vykdytojams taikomos skirtingos sąlygos. Tais atvejais, kai teisės aktai nebuvo laiku priderinti prie naujų mokslo ir technologijų pokyčių (tokių kaip inovatyvūs gamybos procesai, biomolekuliniai metodai, skaitmeniniai sprendimai), buvo taikoma nacionalinė praktika.

Teisės aktuose daugiausia dėmesio skiriama našumui, todėl numatyta nedaug priemonių tvarumo, prisitaikymo prie klimato kaitos ir biologinės įvairovės problemoms spręsti. Naujos veislės dar nepakankamai plačiai vertinamos atsižvelgiant į savybes, kurios gali prisidėti prie tvarios gamybos. Patekimo į rinką taisyklės varžo su ekologiškais ir saugotinomis veislėmis susijusią veiklą ir veiklą, kuri gali prisidėti prie auginamų kultūrinių augalų genetinės įvairovės ir patenkinti konkrečius vietos poreikius (pvz., trumpas tiekimo grandinės). Dabartiniuose MDM teisės aktuose MDM apibrėžiama atsižvelgiant į jos svarbą miškų ūkio reikmėms visoje Sąjungoje arba jos dalyje, tačiau vis dar neaišku, kokios miškų ūkio reikmės patenka į teisės aktų taikymo sritį. Dėl kintančių klimato sąlygų didėjantys MDM tiekimo sunkumai nešalinami, o MDM naudotojams teiktinos informacijos taisyklės nėra aiškios, todėl kyla rizika, kad miškams įveisti ir atkurti bus naudojama netinkama MDM.

Ką reikėtų pasiekti?

Šia iniciatyva turėtų būti užtikrinta, kad visų tipų naudotojams būtų prieinama aukštos kokybės ADM ir (arba) MDM ir kad jie turėtų pasirinkimo galimybių, o visiems veiklos vykdytojams būtų sudarytos vienodos sąlygos visoje ES. Ji turėtų padėti užtikrinti žemės ūkio produkcijos derlingumo ir miškų ekosistemų produktyvumo stabilumą dabartinėmis ir būsimois numatomomis klimato sąlygomis. Šia iniciatyva turėtų būti suderinta oficiali kontrolė, pagerintas suderinamumas su augalų sveikatos teisės aktais ir sudarytos sąlygos pasinaudoti naujais mokslo ir technikos pasiekimais. Galiausiai ji turėtų palengvinti ekologiškų veislių registravimą ir remti augalų ir miškų genetinių išteklių išsaugojimą bei tvarų naudojimą.

Kokia būtų papildoma ES lygmens veiksmų nauda (subsidiarumo principas)?

Siekiant spręsti tarpvalstybinius klausimus, pavyzdžiui, tvarios gamybos poreikį, kad būtų užtikrintas apsirūpinimo maistu saugumas, tvari miškotvarka ir miškų ekosistemų atkūrimas, būtina neriboti ADM ir (arba) MDM prekybos visoje Europos Sąjungoje. Šių klausimų svarbą dar labiau padidino dabartinė geopolitinė padėtis ir energetikos krizė. Ar ADM ir (arba) MDM pateks į rinką, priklauso nuo nacionalinių kompetentingų institucijų atliktų patikrinimų ir patikrų. ADM ir (arba) MDM kokybė ir atvira bei sąžininga konkurencija bendrojoje rinkoje užtikrinama bendromis ES taisyklėmis. Be jų būtų taikomos ne viena, o 27 sistemos, o tai trukdytų judėjimui, iškraipytų konkurenciją ir didintų finansinę naštą veiklos vykdytojams bei valdžios institucijoms.

2. Sprendimai

Kokių yra galimybių pasiekti šiuos tikslus? Ar viena iš galimybių pasirinkta kaip tinkamiausia?

Buvo įvertintos trys galimybės: nuo vienos, pagal kurią numatomas didžiausias lankstumas (1 galimybė), iki tokios, kuria siekiama didžiausio suderinimo, kad teisės aktų įgyvendinimo skirtumai būtų kuo mažesni (3 galimybė), o pagal 2 galimybę kartu atsižvelgiama į lankstumo poreikį ir geresnį suderinimą, kad būtų išspręstos dėl skirtingo aiškinimo kylančios problemos.

Horizontalieji visų galimybių elementai. 1) Administracinių procedūrų supaprastinimas ir lankstesnis sprendimų priėmimo procesas. 2) Supaprastintos taisyklės, taikomos ekologiškoms ir saugotinėms veislėms. 3) Suderinimas su augalų sveikatos teisės aktais.

1 galimybė. Didžiausias lankstumas. Pagal 1 galimybę nustatomi minimalieji ADM ir (arba) MDM oficialios kontrolės reikalavimai, tačiau jie nebūtų susieti su Oficialios kontrolės reglamentu. Pagal ją priimamos inovatyvių gamybos procesų, biomolekulinių metodų ir skaitmeninių sprendimų naudojimo gairės. Išplečiamas dabartinis naujų žemės ūkio augalų rūšių veislių vertinimas pagal savybes, kuriomis prisidedama prie tvarios gamybos. Nustatomas savanoriškas daržovių ir sodo augalų vertinimas. Siekiant skatinti didesnę ADM genetinę įvairovę, teisės aktai netaikomi sėklos išsaugojimo tinklų veiklai, parduodant medžiagą sodininkams mėgėjams ir ūkininkų natūriniais sėklos mainams. MDM teisės aktai taikomi tik miškų ūkio reikmėms auginamai MDM, siekiant užtikrinti, kad miškui įveisti ir (arba) miškui atkurti būtų naudojama aukštos kokybės MDM. Tvarumo reikalavimai taikomi ir prastesnės kokybės kategorijų MDM. Nustatomos nenumatytų atvejų planavimo esant dideliame MDM trūkumui ekstremalių meteorologinių sąlygų ir nelaimių atveju gairės.

2 galimybė. Lankstumo ir suderinimo pusiausvyra (tinkamiausia galimybė). Pagal 2 galimybę oficiali ADM ir (arba) MDM kontrolė įtraukiama į Oficialios kontrolės reglamento taikymo sritį, tačiau kartu supaprastinama importo kontrolė atitinkamose ES vietose, kad būtų užtikrintas tikslingesnis ir veiksmingesnis galiojančių taisyklių vykdymas. Į teisės aktus įtraukiami inovatyvių gamybos procesų, biomolekulinių metodų ir skaitmeninių sprendimų naudojimo principai. Reikalavimas vertinti naujas veisles pagal savybes, kuriomis prisidedama prie tvarios gamybos, taikomas visoms augalų grupėms, tačiau valstybėms narėms suteikiama galimybė jį taikyti lanksčiai, pagal savo pačių agroekologines sąlygas. Siekiant skatinti didesnę ADM genetinę įvairovę ir užtikrinti būtiniausią kokybę, sėklų išsaugojimo tinklų veiklai, parduodant medžiagą sodininkams mėgėjams ir ūkininkų natūriniais sėklos mainams yra taikomos mažiau griežtos taisyklės. Siekiant pagerinti MDM kokybę, neapsiribojant miško įveisimu ir (arba) miško atkūrimu, MDM teisės aktai taikomi gamybai miškų ūkio ir ne miškų ūkio reikmėms. Tvarumo reikalavimai taikomi ir prastesnės kokybės kategorijų MDM. Nustatomi bendrieji nenumatytų atvejų planavimo esant dideliame MDM trūkumui ekstremalių meteorologinių sąlygų ir nelaimių atveju teisiniai reikalavimai.

3 galimybė. Didžiausias suderinimo laipsnis. Pagal 3 galimybę oficiali ADM ir (arba) MDM kontrolė įtraukiama į Oficialios kontrolės reglamento taikymo sritį, sugriežtinant importo kontrolę pasienio kontrolės postuose ir reikalaujant specialių importo dokumentų, kad būtų sustiprintas ir visiškai suderintas vykdymo užtikrinimas. Į teisės aktus įtraukiamos išsamios privalomos inovatyvių gamybos procesų, biomolekulinių metodų ir skaitmeninių sprendimų

naudojimo taisyklės. Reikalavimas vertinti naujas veisles pagal savybes, kuriomis prisidedama prie tvarios gamybos, yra taikomas visiems augalams, o visoms valstybėms narėms nustatomi išsamūs ir suderinti reikalavimai bei metodai. Sėklų išsaugojimo tinklų veiklai, parduodant medžiagą sodininkams mėgėjams ir ūkininkų natūriniais sėklos mainams yra taikomi bendrieji ADM teisės aktų reikalavimai, kad visiems rinkos segmentams būtų nustatytos vienodos taisyklės. Siekiant pagerinti MDM kokybę, neapsiribojant miško įveisimu ir (arba) miško atkūrimu, MDM teisės aktai taikomi gamybai miškų ūkio ir ne miškų ūkio reikmėms. Tvarumo reikalavimai taikomi ir prastesnės kokybės kategorijų MDM, be to, būtų taikomos vienodos taisyklės. Nustatomos bendrosios nenumatytų atvejų planavimo esant dideliame MDM trūkumui ekstremalių meteorologinių sąlygų ir nelaimių atveju taisyklės.

Kokios yra įvairių suinteresuotųjų subjektų nuomonės? Kas kuriai galimybei pritaria?

Apskritai pritariama tam, kad būtų išlaikyta dabartinė ADM ir MDM reglamentavimo sistema ir jos du pagrindiniai elementai: veislių ir (arba) elitinės medžiagos ir (arba) sėklinės bazės registravimas bei ADM ir (arba) MDM sertifikavimas (ADM ir (arba) MDM tapatumo, kokybės ir sveikatos užtikrinimo sistema). Taip pat plačiai pritariama nukrypti leidžiančioms nuostatoms, kurios laikomos būtinomis siekiant tikslų, susijusių su augalų genetinių išteklių išsaugojimu ir tvariu naudojimu bei ekologine gamyba. Nuomonės dėl nukrypti leidžiančių nuostatų taikymo masto skiriasi. Piliečiai ir pilietinės visuomenės organizacija siekia, kad į teisės aktų taikymo sritį nebūtų įtraukta visa veikla, susijusi su augalų genetinių išteklių išsaugojimu ir tvariu naudojimu. Dauguma pramonės sektoriaus suinteresuotųjų subjektų ir nacionalinių kompetentingų institucijų pritaria nukrypti leidžiančioms nuostatoms, tačiau prašo užtikrinti kokybę ir sveikatą, o nedidelė grupė mano, kad bet kokios nukrypti leidžiančios nuostatos turėtų būti siauros aprėpties. Pritariama tam, kad daugiau dėmesio būtų skiriama tvarumui, jeigu bus išlaikytas lankstumas siekiant atsižvelgti į skirtingas sąlygas visoje ES. Tačiau suinteresuotieji subjektai ir nacionalinės kompetentingos institucijos yra susirūpinusios dėl išlaidų, susijusių su reikalavimais atlikti sodo augalų ir daržovių tvarumo vertinimą. Pilietinės visuomenės organizacijos pabrėžia išsaugojimo veiklos ir ekologinės gamybos indėlį siekiant tvarumo tikslų. Apskritai sutariama, kad: būtina suderinti oficialią kontrolę, tačiau dėl to neturėtų padidėti administracinė našta; biomolekulinių metodų ir skaitmeninių sprendimų naudojimas bus naudingas, tačiau turėtų būti neprivalomas; be to, MDM teisės aktai ir toliau turi būti taikomi atskirai nuo ADM teisės aktų. Suinteresuotieji subjektai išreiškė skirtingas nuomones dėl reikmių, kurios patenka į dabartinių MDM teisės aktų taikymo sritį. Įvairių suinteresuotųjų subjektų nuomones geriausiai atitinka 2 galimybė.

3. Tinkamiausios galimybės poveikis

Kokie yra tinkamiausios galimybės pranašumai?

Tinkamiausia galimybė padidins veiklos vykdytojų ir nacionalinių kompetentingų institucijų veiksmingumą, nes veiklos vykdytojams bus suteikta galimybė vykdyti veiklą oficialiai prižiūrint, reikalavimai bus suderinti su augalų sveikatos teisės aktais, bus pradėta vykdyti rizika grindžiama oficiali kontrolė ir suteikta galimybė naudoti biomolekulinius metodus ir registracijos bei sertifikavimo sistemose taikyti skaitmeninius sprendimus. Privalomi griežtesni tvarumo reikalavimai kartu su galimybe lanksčiai prisitaikyti prie vietos agroekologinių sąlygų padės užtikrinti tvaresnę žemės ūkio maisto produktų gamybą ir apsirūpinimo maistu saugumą, nes veislių, kurios yra tinkamesnės kintančioms žemės ūkio ir klimato sąlygoms, derlingumas bus stabilesnis. Ligoms atsparios veislės turės teigiamą poveikį aplinkai, nes dėl jų gali sumažėti augalų apsaugos produktų poreikis. MDM, pasižyminti geresnėmis tvarumo savybėmis, gali padėti prisitaikyti prie jau dabar matomo

klimato kaitos poveikio miškams ir jį sušvelninti, taigi ji bus labai naudinga aplinkai. Bus geriau pasirengta dideliame MDM trūkumui ekstremalių meteorologinių sąlygų ir nelaimių atveju, be to, bus sumažinta rizika, kad bus sodinama prastos kokybės MDM. Galiausiai tikimasi, kad tai padės išsaugoti augalų ir miškų genetinius išteklius ir juos tausiai naudoti, taikant specialias nukrypti leidžiančias nuostatas kartu su atsekamumo ir kokybės užtikrinimo priemonėmis.

Kokios yra tinkamiausios galimybės išlaidos?

Pagal tinkamiausią galimybę reikalingos papildomos investicijos, kad būtų galima atlikti papildomus tvarumo vertinimus, vadinasi, dėl šios galimybės veiklos vykdytojai ir nacionalinės kompetentingos institucijos patirs nemažų ekonominių išlaidų. Tačiau jos yra proporcingos tikslams ir vidutinės trukmės laikotarpiu jas atsvers nauda, gaunama dėl žemės ūkio maisto produktų gamybos ir miškininkystės sektorių tvarumo. Dėl kitų priemonių veiklos vykdytojams naujų prievolių neatsiranda, tačiau jiems suteikiama naujų galimybių arba sudaromos sąlygos lengviau patekti į rinką.

Koks poveikis mažosioms ir vidutinėms įmonėms (MVĮ)?

Tikimasi, kad sisteminiai patobulinimai ir dėl to padidėjęs efektyvumas bus naudingi tiek MVĮ, tiek visoms kitoms įmonėms. Nors konkretaus suskirstymo nėra, MVĮ veikla yra susijusi su labai įvairiais kultūriniais augalais (kai kurių veikla yra labai specializuota ir susijusi su kelių rūšių kultūriniais augalais, o kitų – labai plati) ir geografinė aprėptis labai skiriasi (nacionalinės, ES ar tarptautinės rinkos). Jos savo veiklą gali vykdyti viename arba keliuose sėklų pramonės etapuose: augalų selekcija, sėklos gamyba, sėklos kondicionavimas ir prekyba sėkla. Priklausomai nuo konkrečios veiklos ir inovacijų lygio, kai kurios MVĮ gali nesugebėti pasinaudoti naujomis taikytinomis galimybėmis (pvz., skaitmeninėmis technologijomis ir biomolekuliniais metodais), arba šios galimybės jų veiklai gali būti nesvarbios. MVĮ, kurių per metus išvedamų naujų veislių skaičius yra nedidelis, dėl griežtesnių tvarumo reikalavimų trumpuoju laikotarpiu gali būti daromas neigiamas poveikis, todėl joms gali reikėti investicijas nukreipti į veisles, pasižyminčias geresnėmis tvarumo savybėmis. Galiausiai priemonės, skirtos ekologiškoms ir saugotinoms veislėms, būtų naudingiausios MVĮ, nes būtent jos daugiausia vykdo tokią veiklą.

Ar tai turės didelį poveikį nacionaliniams biudžetams ir administravimo subjektams?

Tikėtina, kad nacionalinės kompetentingos institucijos turės padidinti savo pajėgumus, kad užtikrintų griežtesnių tvarumo vertinimo reikalavimų laikymąsi. Atsižvelgiant į dabartinį kompetencijos paskirstymą, taip pat reikės pritaikyti esamą praktiką ir perskirstyti išteklius, susijusius su oficialia kontrole ir augalų sveikatos reikalavimais.

Ar bus dar koks nors didelis poveikis?

Jokio kito reikšmingo poveikio nebus.

Proporcingumo principas

Šia iniciatyva neviršijama to, kas būtina peržiūros tikslams pasiekti. Ji įgyvendinama taip, kad būtų galima imtis nacionalinių veiksmų, kurių priešingu atveju nepakaktų siekiant tinkamai įgyvendinti tuos tikslus.

4. Tolesni veiksmai

Kada politika bus persvarstoma?

Teisės aktus būtų galima peržiūrėti praėjus 10 metų nuo taikymo pradžios, nes vidutiniškai tiek laiko reikia naujai veislei išvesti ir gauti prasmingų duomenų vykdant metinę stebėseną.